

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф., на по године 2 ф., на четврт године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНИЈУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год. 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новч.

За све остале земље годишно 20 фран. у злату, на по године 10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата плаћа се поштом директно или непосредно администрацији „Глас Црногораца“ на Цетиње, или отплатити поштом на име поштоматског поштоматског пошта; а које је наружице, може се притлатити год г. *Петра Ражадановића*, К. Д. агента у Котор, док не се плаћа уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по три новчића за први пут, а за сваки даљи пут по 2 новч.

† В. Е. ГЛАДСТОН.

При закључку листа стиге нам црна вијест из Лондона, да је највиши бранилац потлачених народа, В. Е. Гладстон преминуо. Ма да је највиши човјечији живот, деведесету годину дужио; ма да се уз терет година на његов драгоцијени живот тешка болијест била оборила, тако да је свијет стегнутијем срцем сваки час очекивао свршетак његовог благотворног живота: ова црна вијест чини огромни поразујући утисак, као да један најбољи дио човјечанства нестаје.

Он, један од највиших научника и један од највиших савремених државника, борио се за права свијех полаганих народа; он се спокојно са овим свијетом растава, гледајући добротом што је и прено граница своје отаџбине по свијету полаганијем народима чинио: он је потпуно ослобођење и уједињење Италије; он је први за ослобођење Бугарске подигао глас у Европи, која већ није смјела притезати ланце, који су је окивали.

А Црна Гора остаће му вјечнијем дужином. Није није оцијелио и прославио јуначка дјела Црногораца; ник није признао заслуге Црне Горе, растумачио њен значај на Балкану и доказао њена права на будућност као овај најплеменитији човјек деветнајестог вијека.

Он је загрлио оном знаменитом ријечи: „К себи руке!“

Њега нестаје са поља умне борбе за слободу народа, али његове свете мисли, које је његово племенито срце покрећало, вјезаће за будућност српскога народа, док се не остваре.

Његово ће име благосиљати потоњи наши нараштаји.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Њ. В. Господар приешно је у суботу у Виндзор. Њ. В. Краљица Викторија у понедељник дала је у част Његовог Височанства гала-дине, на ком је био и министар-пресједник лорд Салзбери. Његово Височанство Господар јучер је кренуо из Лондона на континент.

— У сриједу као на дан рођења Њ. В. Цара Николе било је благодарене у дворекој капели. Службо је Високопреосвештени Митрополит г. Митрофан са мјеснијем свештенством, у присуству Њ. В. Књазиње Милене, Њ. В. Књаза Насљедника, Њ. С. Књазиње Кеспије, царско-руског министра г. Губастова, државнијех великодостојника, официреког кора и грађанства. Такођер су били аустро-угарски, србијски и бугарски дипломатски преставници. Послије благодарене Њ. В. Књаз Насљедник пошао је у стан царско-руског легације на честитање. Од стране Њ. В. Књазиње честитао је г. Милутин Вукотић, адјутант Њ. В. Господара. Такођер су одили на честитање Високопреосвештени Митрополит г. Митрофан, државни великодостојници и официрски кор. Од странијех дипломата видјели смо србијског, грчког

и бугарског. За вријеме честитања пред легацијом свирала је војена музика.

— Г. војвода Гавро Вукотић, наш министар иностранијех дјела, и г. др С. Константиновић, дипломатски агент бугарски, повратили су се из Абације у понедељник.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕСЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 8 маја.

Од како је у Француској успостављена трећа република, још нијеу мирније извршени парламентарни избори него што су грешке недовољне. Коју снагу већ тај сам факт даје Мелиновом министарству, које је ово двије године на влади републике! Али и резултат избора утврђује ово министарство, у ком Мелин управља унутрашњијем пословима, а Хапато спољашњијем са толикијем успјехом. Ужи избори још нијесу довршени, али у опште као да ће нова камара задржати физиономију старе. Радикали су задовољни са успјехом, а такођер и социјалисти. Петроградско „Н. Време“ сумња у искреност тога задовољства, па поставља: „Влади и умјеренијем републиканцима већ је у новој камари обезбјеђена већина сасвијем довољна да се учврсти Мелиново министарство; радикали се надају да ће последије ужијех избора моћи рећи да се њихова странка није бројно ослабила; а социјалисти могу се тјешити, што је број њиховијех једномислица нарастао у овијем окружјама, гдје су изабрани њихови кандидати. Све ове три групе могу себи честитати, што се њихов партијски положај није измијенио. Али отуда не треба изводити да се није промијенио ни општи парламентарни положај. По свијема знацима нова посланичка кућа имаће физиономију знатно угоднију данашњој влади. Значај умјерено-републиканске странке на десници неће в то зависити од броја групе конзервативаца, који су вазда готови били на привремену коалицију са странкама крајње левнице. Католици и конзервативци, који су се измирили са републиком, а тако исто и Орлеанисти, који су прихватили програм херцега Орлеанског подржаваће Мелина у свијема сукобима са опозицијом левнице а у крајњијем случајевима само ће се уздржати од гласовања. Лијеви бок умјерено-републиканске странке, који се састоји из тако званијех прогресиста, неће више прелазити на страну радикала, као што је учинио концем 1895, кад је власт пренила на кратко вријеме у руке Буржуазног министарства, које је у брзо смутило своје савезнике устаницима социјалистима. Противу опозиције левнице, и ако је сачувала своју пређашњу бројност, стојаће компактна већина, која је чврсто ријешила да подржава Мелиново министарство и његов програм умјеренијех економскијех реформама. Могуће је да је пресједник садашњег министарства рачунао на већи успјех, али и овим он може бити потпуно задовољан. Ако се не догоди што не предвиђено, Француској су обезбјеђене четири године мирнога и правнаго политичкога живота. На

међународном пољу трећа република имаће потпуно могућност да игра кроз ове четири године ону упућиву улогу, коју игра од како су руски Цар и Царица посетили Француску.“

Кад се сјетимо, како су се пређашњијех година често мијењале владе у Француској, што је толико шкодило њезином међународном положају, ми се морамо искрено радувати успјеху мудре политике Мелиновог министарства, које је знало не само двије године уздржати се на влади него и још обезбједити себи даље четири године владања. Како то звучи на ушима противника руско-француског савеза најбоље нам каже она стидна Зола-Драјфусова афера, која је налазила толико потпоре и симпатија у иностранству. При овим изборима француски је народ најсјајније показао колико цијени међународни положај Француске у савезу са Русијом, који хоће да чврсто уздржи. Та свијест францускога народа тако поразила непријатељски табор, да ни црне ни бијеле не преговара о сврзенијем францускијем изборима, што је најбољи доказ међународне важности тога догађаја.

Извјесни листови до јучер су говорили о савезу Инглеско и Јапонске противу Русије на Тихоме океану, кад их од једном као из водра неба гром поразил објелодивење у „Правителственом Вјеснику“ пријатељског уговора између Русије и Јапона! Као што је познато између ове двије државе није било другог узрока несоразуму, и ако ћете непријатељству, него Кореја, која граничи са Русијом, а од Јапона је дијели Јапонско море и Корејски тјеснац. У скорашњем јапонско-китајском рату Русија је отворено изашла да штити независност корејско државе, у којој је био сасвијем владао јапонски утицај. Помоћу Русије Кореја је сачувала своју независност и уредила унутрашњу управу. За тим је Русија добила од Китаја право да наведе своју сибирску железницу на Жуто море и да посједне на томе мору знамените луке Артур и Талијенван на полуострву, који граничи омет са Корејом. И сада је постигла уговор са Јапонаком односно Кореје знатне политичке важности у смислу даљих односа са овом моћном државом на далеком истоку.

Овим савезом јапонска влада обавезала, да се даље неће мијењати у унутрашњу управу Кореје, и да неће предузимати, без предходног одобрења Русије, никак рад на Корејском полуострву, ни у случају да јој се обрати корејска влада с молбом да јој пружи какву помоћ или савет. Русија са своје стране, обзиром на јапонску трговину и на велики број Јапонаца у Кореји, неће се противити трговинскијем везама између Јапона и Кореје. „У данашњијем приликама на далеком истоку — вели „Н. Време“ — трговинска превласт Јапона у Кореју нама је у сваком случају мање опаснија него ли превласт ма које друге државе. Добри односи између нас и Јапонаца нијеу само за нас корисни него и за Јапонску. Из ових односа могли

би се развити још чвршћи и пријатељскији. Манџурска железница отвориће Манџурију за свјетску трговину и Јапоницима, а не може им бити свеједно, какви ће односи постојати између њихове владе и Русије.“

Революционарни покрет социјалиста, који је пријетио постојећем стању у Италији, одма је угушен похвалном енергијом Рудинијевог министарства. Оваки покушај још је више разбудило народне симпатије према владајућој Савојској Кући, која се баш тих дана налазила у Торину. Народне овације, које су свуда пратиле Краља и Краљицу и остале чланове Краљевске куће, биле су величанствене и дирљиве.

Ако је торинске свечаности десетогодишњице италијанског парламента смутно тај унутрашњи злонамјерни покушај, суједна француска република похитала је да их увелича изазивањем изванреднога посланства. Генерал Робилард, заповједник 28 дивизије, и мајор Легранд војено куће, стисли су у Торин да у име Предсједника републике, француске владе изруче поздрав и честитање Краљу Умберту. На колодвору су их дочекали генерал Отоленги са још пет генерала, један адјутант Краљев и велико мноштво официра. Једна чета пјеничка са заставом одавала је војничке почасте, а музика је свирала маршезу. Народ је одушевљено поздрављао француско посланство, које се одвело у краљевскијем колима, и исти дан је било примљено у краљевском двору.

Ова пажња Француске према Италији, особито у овим часовима, добар је знак у односима, који се постојано побољшавају између ове двије државе.

Њемачки је Цар престолнијем говором затворно парламентарно заједане, а аустро-угарски отворио делегације, а да не спомену тројни савез, што је дало повода новинарскијем нагађањима и тумачењима. За то је одма у делегацијама био уштант гроф Голуховски, који је одговорио, да тројни савез постоји чврст као скад. Али та најава није могла сасијем изгладити утисак, који су учиниле престолне бесједи.

ГЛАС ИЗ БУГАРСКЕ.

Софијски „Нетоки“ под насловом *Радости Сасијак* пише:

„Денеша се Цетиња јавља, да Глас Црногореки, који иде у Инглеску, хоће да сврне у Абацију да се састане са Кивилом бугарскијем. На ту сврху Кивил Никола је позвао у пратњу бугарског дипломатског агента на Цетиње, г. Константиновића. Овај састанак Кивилеви, које веже најискренија и испитана симпатија и љубав, изазваће ону радост како у Бугарској, тако и у Црној Гори. Два владоца биће тумачи осјећања својих народа, када буду измјенивали мисли и погледе на питања, која обухватају интересе Црне Горе и Бугарске.“

Пети лист пише:

„Србијски листови у посљедње доба пуштају гласове, да је Бугарска већ готова на рат са Србијом, а то што је у Софији и другим градовима готова да буне револуција. Те неистините вијести, које налазу из неке капцеларије у Биограду, ласно се разумију, кад се сјетимо, да ће брзо изгинути избори за скупштину у

Србији. Тражи узнемирујућим гласовима из сусједне крајевине, да се упливише на бираче у Србији. Изборна маневра као свака друга. Само што та маневра извјеснијих србјских кругова откријева не само безобзирност према истини, него и зло расположење према Бугарској. Ми осјећамо да интриге наше браће у Србији нијесу кадре да шкоде Бугарској, хотећи свијету представити Бугарску као гњиздо раздора, што у самој ствари плаши саму Србију, ако се ложе судити по извјеснијем симптомима у њеном политичком животу.*

ПЕДЕСЕТОГОДИШНИЦА СРПСКОГ ПОКРЕТА У ВОЈВОДИНИ.

Бурне год. 1848 у Сријемским Карловцима 1 маја састала се народна скупштина преставника свијех српско-православнијех црквенијех општина у Угарској, и у смелу добившијех краљевскијех и царскијех привилегија, које се до тада не моглоше у дјело привести, изабра првог српског Војводу у особи генерала Стевана Шушљика, и српског Патријарха тадашњег Архиепископа карловачког Јосифа Рајачића.

То се збило у еред пламена мађарске револуције противу Хабзбуршке куће; али су Мађари у исто доба хтели да сатру и све остале народности у Угарској, које су тражиле да сачувају свој народности опстанак.

Томе се отиријеше особито Срби, и отворено ступише у рат противу Мађара. Отада се направило пуно по вијека, и тијем поводом изашао је загребачки „Србобран“ и новосадски „Браник“ у двоеструком обиму са пригоднојем чланцима.

„Србобран“ је дошло: Педесетогодишница 1 маја 1848 од Јована Живковића;

Из мојих успомена од Ђорђа Стратимировића;

Омладина у народном покрету од г. 1848;

Кроника догађаја услед 1848. Србобрану са Србобраном 1848 (шод-летак) од Александра Сандића.

„Браник“ је дошло: Пола етољска од Полиша — Десачића;

Из мојих успомена од Ђорђа Стратимировића;

Из мојих успомена 1848 године од Ђока Радака;

Читула најглавнијих историјских личности мајске скупштине;

Слово, које је говорила г. 1848 Ана Павловић у Карловци војводи Шушљику;

„Браник“ у спомен мајске скупштине; Како је дошло до мајске скупштине и покрета српског 1848 од Јована Живковића;

Наше ратовање пре педесет година од Јована Стефановића витеза Виловог;

Мајска скупштина од Јована Ђорђевића;

Један листак из мојих успомена од Димитрија Ореша;

Одлуке мајске скупштине; Говори на мајској скупштини.

Од сачуваника у ономе српскоме покрету, који су на ком пољу играли какву видну улогу, још су у животу:

Генерал Ђорђе Стратимировић у Бечу; Барон Јован Живковић у Загребу;

Јован Стефановић витез од Вилова у Бечу;

ЛИСТАК.

ВЛАСТЕЛИН ОРША

спјев М. Ј. Лермонтова.

препјевао Ж. Драговић.

ГЛАВА I.

Then burst her voice in one long shriek
And to the earth she fell like stone
Or statue from its base o'erthrown.

L. Вугон. (Parisina).

У Москви је негда био
И на двору царском сјане
Стар властелин Михаил,
Који с' друкче Орша зване.

Иван Грозни претен с руке
Властелину даде томе,
Па и шубу с плећи скиде,
Те му плећи покри њоме.

На Ускре га цар пољуби
И за услов ту му стави:
Тридест села царских дати,
Да двор никад не остави.

Ал' суморни Орша хуку
И сјај дворски не вољаше, —
Од јада би брке чуна',
Кад ласкавце срести ћаше;

Јован Ђорђевић у Биограду;

Ђока Радак у Великој Кикинди;

Димитрије Ореш у Земуну.

И они су сви у горњијем чланцима послје педесет година проговорили; отуда још виша важност овијех чланака, који говоре о јуначком покушају једне гране српскога народа за свој опстанак у угарској држави.

Трагична судбина тијех Срба мора болно да дира све Србе ослобођене и неослобођене. И ако не по броју а оно по просјети и благостању они су до ту скоро били у Угарској најчистија народности чиненица послје мађарскога народа; и као такви они су не само у Угарској давали знака живота, него су благотворно утицали на све остале крајеве раздробљеног Српства.

А данас све како нише д-р Полит, један од српскијех првака у Угарској:

„Прошујало је пола етољска од г. 1848! Они који су живили у тој бурној али пуној одушевљеној години, који су учествовали у величанственој мајској скупштини — већину од њих давно гроб покрива! Но боље што данашње доба доживили нијесу, јер да из гроба устају, па да виде данашње потиштено стање српскога народа у овијем крајевима, чини нам се, да би опет у гроб легли!

„Тешко је стање у коме данас српски народ у овијем крајевима живи; у таквијем одношајима никад живио није. Потиснут са политичкога поља, са просјетнога, са друштвенога, на егзистенцијски чак и на аутономно-црквеном пољу, Србина нека мора гурати, једва може да изустити ријеч, да је Србин. Данас нема српскијех посланика на угарском сабору, да водити гласа у одбрану Српства, данас се српски глас не чује ни у варошкој, ни у жуначкој скупштини, данас мало по мало престајује и неспрски друштвени живот: Срби и Српкиње подију се тобож патриотској струји...“

„Над гробовима овијех, који су у г. 1848 и 1849. своју крв за свој род пролијевали, који су на губилишту своју мученичку душу непутан — над њиховијем гробовима и у оном прољећу поникла је бујна трава, мајски ваздух вије са њиховијех гробова, прољећно цвијеће простира мирис, па нас послје педесет година опомиње на оне који су свој род љубили. Ми удахнемо па велимо: како бисте, како преминули...“

„Ми који смо још у животу и који се осјећамо величанствене мајске скупштине од г. 1848 и ми ћемо скорим лећи у гроб. Сјећајући се одушевљења српскога народа прије пола етољска, а гледајући данашње јадро стање српскога народа — груди нам се етежу. Као оно болник на самрти, који ваздуха тражи, али га не може наћи, тако и ми, кад нам се данас груди етежу, тражимо онога ваздуха, који би освјежио живаљ српски у овијем крајевима, али га наћи не можемо. Али као оно болник кад надише и коме уморено око према небу гледа, тако и ми, који ћемо скоро у гроб лећи, подижући очи небу, чини нам се да видимо љепину будућности нашега народа. Ми ту будућност доживити нећемо у овијем крајевима, али млађи нараштај, кад наступе боље прилике, кад узмогне рећи: *post nubila foebus*, кад узмогне рећи: *ведри се!* — нека се у тијем бољијем приликама радосније него ми сјети мајске скупштине од г. 1848, нека се сјети овијех српскијех епова од г. 1848 и 1849,

који су знали живјети и умријети за народ српски.“

Ево како послје педесет година осјећа српски патриота у Угарској, који је до назад двадесет година одушевљавао пером и бесједом читав свој нараштај!

Него има наде да ће се опет прибрати и освезити српски живаљ, који се налази под Стевановом круном, ако по ви српски покрет на економном пољу из Загреба не маљакне, ако се придруже сви Срби из Бачке и Баната томе покрету, у коме имају мјеста и поља рада сви народни слојеви, интелегенција и грађанство, тежаци и црквени великодостојници. Нека се само овом слогном економном народ осакчи, па када наступе боље прилике с ове стране Саве и Дунава, онда ће Срби у Угарској и Хрватској опет заузети достојно мјесто и на политичком пољу, те се радосније осјећати онога великога покрета својијех предака са оне знамените мајске скупштине.

Загребачка „Народна Мисао“ негијем поводом нише:

Мајска скупштина је претеча народног покрета, али ако хоћете народне револуције. Није главно у ком је облику изразио народ оно, што је осјећао, најважнија је ствар у том, да установимо смисао, садржину народне ријечи. А народ је казао јасно и одржано, казао је на адресу бечке дволичности и мађарске објесте, да није вољан ни за корак одступити од светог и узвишеног права, да буде самостална јединица у друштву самосталних народа. Загреб и Карловци као средишта народног покрета, намијенили су поздраве у том смислу, а уз поздраве задале и тврду вјеру, да ће их туђин наћи заједно приправне, да умиру за велику мисао слободе народне, мисао правде и истине.

У брзо иза мајске скупштине, загазали смо у рат с Мађарима. Не дајемо главној важности политичкој страни тога рата него имамо пред очима страну народносу. А у том погледу доказали смо ми ратом оно, што смо на загребачком сабору и мајској скупштини казали. Доказали смо да смо народ, жив народ, који хоће да буде слободан у цијелом свом народном животу. С тим фактом могу наши непријатељи озбиљно рачунати, јер ми смо нашу крв пролили за ту мисао, па се нијесмо вољни ни данас одрећи.

У рату смо уједно доказали народно јединство, доказали га на дјелу, не само с обзиром на Србе и Хрвате у оквиру, него и на оне изван оквира. Уз нас Србе и Хрвате оидје, који нијесмо измјећу себе познавали никаквих ограда, него смо радили и падали за једну, заједничку народну ствар, стајали су rame уз rame и наши сународници из Србије под водством Кинђина, а владика и црвеник Раде понудио нам је своје Црногорце, да се прогласимо слободни и независни.

Но ни политичком неуспјеху народног покрета није крив народ. Тако познаје јакост наше народне душе, која је и поред немачке суровости, те турске насилја сачувала љубав према праву, вјеру у слободу и паду на побједу истине, поштења и праведности, неће народу у рачун приписивати намеђарску службу туђину. Народ наш у оиће не познаје половичну слободу, презире непотпуно право. Зар мислите, да

дипломатске лажи спадају у подручје његова схватања, његових мисли? Не, ту ријеч „народна“, „народна“ господи, они се у том погледу одликују често до виртуозности. Па тако и тада, када је Беч био на путу ликвидације, даде су се господи заслајешити те су народни покрет устројили — да послуже непародној сврси. Но држимо да је тим ликвидација само одгођена.

ДОПИСИ.

Жабљак — Дурмитор 29 апр. 1898 —

Као цар кад на свом престоу сједе поносно међу својим великанима, тако је и дични Дурмитор уздигао вјешито бијелу своју главу небу под облаке, а остали и највиши брегови и планине око њега једва ако му до рамена досежу.

На самом подножју његовом лежи мала варошица Жабљак; основана послје последњег рата. Околна Жабљака сасвим ја лијепа. Велика поља начичкана већим и мањим хумовима чине ту околину, која се по неколиким језерима, којих ту има, и зове њиховим именом. Мјесто је планинско или управо рећи планина, а то свједоче четинари, који ту у обилу расту, а и Жабљак је, по доказу научних путника, најнижеије мјесто у Јевропи, гдје има телеграфска станица.

Између Жабљака и Дурмитора лежи Црно језеро, које се је негда излијевало у ријеку Тару, као што свједочи корито ријеке, која је из њега истецала. Тим коритом за вријеме великих поводња тече вода из Црног језера и сада.

Варошица Жабљак, према свом положају, који заузима, прилично је уређена. Сигурно била би и уређенија, кад би као и остале варошице црногорске имала помоћ из државне благајне и кад би се и начин управе као по другим варошима уредио.

Крај саме вароши налази се трораазредна мунка основна школа, а изнад ње саборна језерска црква.

Школа је доста удобна, а има и велику своју библиотеку, која може бити преобраћена у игралиште и школу башту.

Народ је добро попесен за школу и цркву и усудио се стара за њихово улапређење. Скоро се скупљао црквени одбор, те се договарао о поправкама да се учине у цркви.

Становници у околним мало оскудијевају у житу, али је за варошанина доста тешко, јер сада ма колико позва да има не може набавити мрса. Велика је штета по њих, што још није одређен пазарни дан, те би добро било кад би се г. какавдгн адоговорно са кметовима и тај дан утаноновио т. ј. одредио.

Скоро ће овамо почети долазити и научни путници да виде дични Дурмитор, те ако љетос гдје дођем опет овије јавићу Вам се опет и коју више проговорити.

Ђубомир Ибријски.

Књижевност, умјетност и просвјета.

† Др ЂОРЂЕ С. ЂОРЂЕВИЋ

Пронле педјеље сарањен је у Биограду многозаслужни млади српски књижевник и научник др. Ђока С. Ђорђевић

Ал' од свију царских дара
Бјеше љепши дар од Бога —
Млада кћерка, сва утјеха
И сва нада оца свога.

Очином је његом расла
Свјежа као мајско цв'јеће,
Спомен живи, спомен свети
Некадашње љепше среће,

А цвијетак пуни пада
За будуће љепше дане; —
Тако бреза посред какве
Развалине стародавне,

Или усред хладног гробља,
Гдје никаквог нема жића,
Студен камен оживљава
Треперењем свјежег липћа!..

Мрак је свуда, само један
Прозор пушта слабе зраке, —
Властелинов прозор сја се
Ка' звијезда кроз облаке. —

Маидал тешки звекну давно
На капији од авлије,
А кроз мрачну авлију се
Самцит стражар јоште вије;

Па пошто је прегледао
Сву авлију и сва врата,
Са гривом се од кључева
Ето и он двора хвата;

Но на небо поглед сврну,
Пр'је но к' у двор да утече —
„Одује ће сјутра бити!“
Кретећи се старац рече; —

„Виђи муну како пара,
Земљу шиба грозним зраком,
А мјесец се замотао,
Ка' калуђер, вас облаком.

„Ка' звијере вјетар вије...
Да ми даду безброј злата
Са двора се мака' не бих,
Ма крилатог има' хата!“ —

Тако старац, зборек' собом,
За врата се дворска губи,
За њим звекет од кључева
У црни се мрак изгуби;

А около двора опет
Све је тихо, све је тамно,
Један прозор на палати
Свјетлуца се јоште само. —

Свак у двору тихо спава
До самога домаћина, —
Сан не хата трепавице
Суморнога властелина.

Пред њим св'јећа приптећ' гори,
Половине ње већ пије,
Чудну свјетлост на предмете
Око себо свуда лије.

професор и члан лексикографског одејка српске Академије наука. На погребу је био цијелог српске интелегенције, сви представници просјете и науке и непрегледно грађанство. Ради заслуга прерано преминуоог покојника на погребу су чинодјетвовали митрополит Николић и владика Никанор. Из Сарајева дошла је на погреб нарочита депутација. Са покојником су се опростили надгробним бесједама професор и академик Љубомир Јовановић у име лексикографског одејка академије, одбора за штампање Вукових дјела, уредништва „Дела“ и свих покојникових другова на књижи. У цркви је бесједио свештеник и професор Божо Јовановић, пред црквом професор Тјешимир Старчевић у име професорске колегије треће биградске гимназије, а на гробу професор Милутин Драгутиновић у име другова и пријатеља покојникових. На позив и молбу покојникових другова поштоваоци и пријатељи покојникови нијесу слали вијешце, по понац, те је прикупљена знатна свота, која ће се предати на руковање српској књижевној задрузи и носити име: задужбина дра. Ђоке С. Ђорђевића. — Покојникови научни и књижевни радови изишли су у неколико књига и штампани у многим српским листовима, те ће се другови његови најбоље одужити имену, раду и спомени његовом, ако их скупе и издаду уједно. То је покојни Ђока заслужио својим радом који има трајне вриједности. Нека му је част, слава и вјечни помен у народу.

(† О. Амвросије Колунџић.) Чувени манастир Крке у горњој Далмацији изгубио је једнога брата, који је служио на част српским калуђерима. Задарски „Српски Глас“ пише о њему: „То је био о. Амвросије Колунџић, овај скромни калуђер, без спољашњих одлика, али дун унутрашњих врлина. Рођен у кршиној Буковини, син тежачки, са науком, коју му је даровала природа и његов биетри ум, љубио је свој народ свијем заносом душе своје. Срећа српскога народа била је и његова срећа. Није било народног покрета, није било племените замисли, који би се тицала Српства у Далмацији, а да се за њу не би одушевљено Амвросије Колунџић и стао у прве редове покретача те мисли. Кад се повела мисао о оснивању овога згата, честити Амвросије био је међу првијема, који је ту мисао прихватио. За њу радио и жртвовао се док се није привела у дјело. Кад је српски народ у Далмацији добио своју јавну обрану, Амвросије је подржавао великијем жртвом, великом љубављу од првога дана, кад је овај згата угледао свијета, па до последњих часова својега живота. Осим што је био честити Србин, савјесни свештеник, био је још и добар економ. У више наврата био је економски управитељ манастира Крке — свога поштерица. Радећи и дан и ноћ он је подигао материјално манастир Крку. Српски народ је у њему изгубио неутрашног војника, православног је цркве изгубио ревниог трудбеника, а манастир Крка свог најбољег економа и радника. На растанку са поштеринјем и четинијем Србином, са драгоцјенијем и искренијем пријатељем, са некадашњијем буквицијем лавом, чпју је снагу савладао дуга болест нека му је из дубине душе овај скромни поздрав!“ На његов погреб у манастиру Крки стигао се био славан народ. Надгробно слово

држао му је професор Катик, ректор задарске богословије. На подупју архимандрит Јовић говорио је о његовијем ријеткијем врлинама и његовијем заслугама за цркву, вјеру и српски народ. Из јавне благодарности манастирског браства видимо да су своје саучешће у жалости за тако заслужнијем калуђером изразили Епископи Никодим и Герасим, општински начелници кинески, врљички, обровачки, бенковачки и кистањски, и поједини угледнији Срби из Далмације као Владимир Симић и Андрија Вујатовић. Међу пријатељима покојниковијем ту наодимо и једног католичког свештеника дона Франа Иванковића. Таква посљедња пошта рјешито говори да је покојник био прави народни калуђер, који се ведријем челом може приступити збору српских калуђера, коме прееједана Хаџи-Ђеро. Вјерна му памјат!

(Змајева педесет-годишњица.) С. Жакула подсећа у „Вранкову Колу“ из Града да долази на ред педесетогодишњица Змајева књижевног рада. Из Хаџи-Ђева предговора „Певанији“ излази да се Змај први пут појавио 1849. са прјесмом „Пролетно јутро“, али под истом прјесмом, штампаној 1852. у 86. „Летопису“, стоји записано: у Пригу 1848. Према томе било би 50 година Змајевог књижевног рада ове године, — и ако је 25-годишњица прослављена 1874 године.

(Нове књиге) Примали смо на приказ:

Nuovi Canti (Нова Кола) di Nicola I. Principe del Montenegro. Traduzione italiana di Eugenio Barbarich tenente di fanteria. Roma. Enrico Voghera, editore tipografo delle LL. MM. il Re e la Regina, Via Nazionale, 1898. Prezzo: Lire due.

Ми смо већ у предидишњем броју казали, да предстоји издање превода Новијех Кола Књаза-Прјесника на италијански језик од Евгена Барбарича, једног младог италијанског официра, који је већ походио Цетине и симпатично писао о нацијем савјерима. Г. Барбарич је најрије штампано неколико Кола у Новој Англозији као на углед, са италијанским и српским предговором. Ми смо из тога предговора већ допирјели, како г. преводилац схваћа и тумачи Нова Кола, и зашто без утешања можемо рећи, да је познано ушло.

Него на први глас о овоме преводу, многи ће бити посумњали у успјех његов, имајући пред очима садржину Новијех Кола — саму језгру успомена славнијех дјела, јунака и разбојашта појединијех племена, више пута тек летом додирнутијех; али г. Барбарич, као војник, одушевљен духом италијанских Новијех Кола, ма да потпуно свијестан све тегабе подухећа, не одустаје, него му посвећује толико труда и љубави, да можемо бити задовољни његовијем преводом. Да боље уочије, он је тражио и нашао помоћи код дра Јулијана Ридзевскога, професора славенских језика и књижевности у римском универзитету, код г. Евгена Поповића, књажевско-црногорског консула у Риму, и код нашег уредника, којијема изражава своје признање; и то је већ док нас обавиљности и савјесности, с којијема је млади војник-прјесник приступио раду.

Да се пак види колико је и како г. Б. успио у превећању ево доносимо прво Коло Његушко и Цетинско:

„А причати почет' можеш
За прошасте сретне дане,
Па старине кад се сјетим,
Да'ко сам ме не обмано“.

На скамију Соко сједе,
Готов служит' властелину,
Па овакву причу поче
Причат' Орни за старицу:

„У велико неко царство,
А у доба преодавно,
Цар некакав велик, мудар,
Живје еретно, жинје славно.

„Такве среће, таквог сјаја
Људи до сад још не знају
Ка' код њега, све докле му
Кћер не присије за удају.

„Ти већ знадеш кћери што су,
Није трајно то имање, —
А стари цар њој бијаше
Поклононо све старање:

„Сакрио је отац бјеше
У одаје двора свога,
Гдје јуначки поглед до ње
Дспирати није мога“.

„Дан и ноћ су виђат' могли
Свих љепота ту царицу,
А вјетрић је мога' само,
Да загрли љепотицу.

Splendeano fede, libertà e canzoni
Sopra di noi, mentre la stirpe nostra
Presso il Loveen fioria. Da nostro Sciara
Qui s'accogliano vessilli e segni d'armi
A Zetigne diretti, onde le destre
Amiche stendevamo a' fratei fidi,
Lieti di consacrar e sangue e vita
Alla gran Patria Agli esuli e banditi
Fraterno asilo noi porgemmo sempre,
E in cambio ei sovvennero d'aiuti,
E di consiglio e rinomanza bella;
Tal, come fummo, s'iam presidio ognora
Di libertade e di costumi antichi.
Di Zetigne le genti e di Gnegusi
Fien sempre il vanto delle terre nostre:
Stel di martiri e guerrier famosi
Per libertade. Noverar gli eroi
Or non vogliamo: l'alme lor locate
Sopra le nubi, nell'empireo han sede:
Dirne i nomi che v. l.?.. Prode era ognuno;
E chi soffre tormenti per la Patria,
Oltre alla tomba si solleva in cielo.

По овоме се колу може судити и о осталијема, и мора се признати, да је превод добар и да су „Нова Кола“ изашла у италијанској одори доста лијена, премда избор није пао на прјесме, које се лако могу преводити са српскога на стране језике. Особито је дух италијанског добра схваћен и вјерно прогумачен; али има које мјесто, које није добро преведено, као н. п. шљедече у „Луковачком Колу“:

Ка' Удбина спрам Котара
Са Пикшићем епоредова:
Муштај-бег а имао си
У Илији Ђуканова и т. д.

Да се разумије ово сравњење треба познати не само луковачке јунаке повијеха доба, него и српске народне прјесме о котарскијем и удбињскијем јунацима, као и догична мјесна имена; и ми се не чудимо када ту иностранца брса *Котар* са *Котарима*, када памтимо, да се та збирка дешавала и у српској штампани.

Главни је, да је овај превод у цијелим задражао карактер и дух Новијех Кола, а то ваља да признамо преводиоцу. Тај његов успјех најбоље се огледа у шљедечем суду, што наодимо у књижевном додатку једног италијанског дијета (Saffaro), препитаном у „L'Italia Militare e Marina“: „У Новијем Колама Књаза Никола огледају се историја и живот оног народа, ком је он дао коначну слободу, и који сада тежи к новијем побједама. Она нам доноси дах чистоте и искрениости, што дира; потпуно наше дивљење, и све више чине да благосиљемо ону чету Италијана, која г. 1876, кад је Црна Гора разијавила овај ратни огњ, који камије читав Балкан запали, похита да пружи своју снажну десницу, већ укучану на гарибалдијскијем бојиштима. У Новијем Колама нема спомена о оној краткој италијанској епонеји; али Муза Књажева још није довршила, и могу још забурјати жинце на гуслима у спомен онијех јунака, бладеијех витезова слободе.“

Из онијех редова види се да је превод најбољи утисак учинио у Италији; а што се тиче оне племените чете Гарибалдинаца, која је похитала у ватру устанка у Херцеговини, и камије у Сутрини на мору вјерно чувала развијену заставу Црне Горе, о њој живи међу нама најљепши успомена, која ће наћи достојно мјесто у епонеји ослобођена српскога.

Ми се радујемо онијем душевнијем везама, што се енују с једне на другу обалу преко Јадранског мора још од слав-

„Пу је три пут сваког дана
Цар редовно посјећава',
Ал' и ноћу једном прохтје
Он да види како спава.

„Собом узев златно кључе,
А обућу с нога скиде,
Па екровишту кћериноме
Полагано старац иде...“

„Дође... уђе... све је мирно:
Чудна стига, чудна срама! —
Кћер царева слатко спава,
Слатко спава, ал' не сама!...“

„Каква ерџа, каква злоћа
Сад обузе оца цара,
Кад угледа поред кћери
Свога младог коњушара! —“

„Он у бачву замољену
Тад вареди да их ставе,
Па и бачву и њих двоје
У пучину да удаве...“

(Наставиће се.)

нога Томазеа, превећањем народнијех и умјетнијех производа из српске књижевности, и обратно на италијанске књижевности на српски језик, у коме се постојало јавило у најновије доба Драгана Станковић као трудбеник првога реда мајсторскијем превећањем италијанскијех класика Арноста, Данта и Таса. Те су везе потребите и савијем природне, и за то трудбеници на томе пољу врше свети позив пијонера све италијанскијех односа између италијанског и српског народа, које јадранско море треба да спаја а не раздваја.

Т.
Србин и Срби, Н. Овсјаного. Тако се зове књига што је скоро у Петрограду свијета угледала, а из пера српског пријатеља и доброг познаваоца прилика на словенском језику.

На првој страни своје књиге, писац истаје значај српског питања, и ставља своје убјеђење, да Русија не може и не смеје заборавити и заборавити то питање, пошто је с њиме у тијесној вези значај Русија у породици европских народа. Велика руска литература није ни издалека допуњена књигама о овоме везе; руска публика није се у довољној мјери могла познати за животом, обичајима, жељама, историјом, географским и етнографским приликама у нас.

Уз радове Будиловића, Пила Попова, Ровињскога, Лаврова, Кулаковскога, Јастребова, Галиција и др., овом књигом г. Овсјаного обогатио је дио руске литературе, која се бави „млађом браћом.“ Књига ова, писана језиком лаким и разумљивим, пружа читаоцу јасан преглед на Србе по свијем крајевима. Већ сама подјела књиге, њезина грађа удешена је тако да се очигледније може прегледати и предочити српска раскомаданост.

Писац се најрије и највише бави Србијом, гдје су поређени одјелци географија, историја, етнологија и етнографија, литература, наука, вјештине, оружана моћ. Зетиге одјелци, који се баве Србима у Турској, Босни-Херцеговини, Аустрiji и Црној Гори.

Географски дио нарађен је строго научно, да у кратким цртама јасно прикажује српско земљиште и упознаје читаоца са климатом, продукцијом, политичном подјелом тога земљишта. Замијерити је, што писац није узео на ум најновије податке. Тиме би овај одјелак у многоме добијао.

Историјски дио, писац почине од Немањина, јер је, вели, стара историја српске државе, „очену зачугана,“ разлог, веома слаб.

Сјајна прошлост српска истражана је у најкраћим цртама, факти су грубирани хрополошким редом тако абијено и тијесно, да се једна држи органична цјелина у налагању.

Период после — косовски изложен је зато јасно и са умјетничком живињом. Терети, који су се пустили на подјармљени народ од стране завојача, само одбрана у хајдучица и хајдучији, па пезљивање Срба у аустрijеке земље, писац згодно веже једно за друго као узрок и логичне последице.

Одјелак о Борбу Бранковићу Јесарском код писца није довољно осмишљен и ако је дано постало историјским фактом, да је нееретни десетог остао доживотним сужњем с тога, што га се аустрijека влада бојала, да он своје бојне силе не окрене једнога дана и против његових савезника, Аустрijанца, и да опет заснује снагу српску државу — „симпатичне“ вјере. На протест српског патријарха и других виђених Срба тога времена и њихове молбе, да се десет пушти, као и на заузимање за њега чак и крунисаних глава (Петар Велики) — бекли је двор вада одговарао једно исто: Nihil mali fecit, sed sic ratio status exposcit — није ништа рђаво учинио, али разлог државни тако хоће — тај одговор је јасан свијеток, чему се имао надати и десет и српски народ у новој домовини под заштитом Хришћанских царева.

Борба патријарха Арсенија и доинијих поглавара православне цркве са католичким свештенством, страдања Срба за њихову вјеру, иселашање у Русију под Текелијом и Шенићем, гађење од стране аустрijеке владе свечаних обећања, честити покушаји, да се злу доскочи, устанак Пера Сегединца, његов трагични свршетак и трагичне последице по Србе иза тога устанка — све је то у руској књизи требало да нађе више мјеста и више објашњања. Ти побројени историјски догађаји су од велике поуке за Србе у будућности. Писац је требао дуже позабавити се тијем догађајима баш и ради оне шпјелје, коју је у предговору ове књиге изнио.

Овијем приликама више се забавио некад и сам г. Каллај *) па се од писца Славенина с правом могло би тражити — више свијетлости у овом налагању, особито од писца, који је располагао тако богатим материјалом, као што је г. Овсјаного.

Новије догађаје, борбу за слободу од 1804. ваљаке писац, према општем плану његове књиге, доста нецирно и критички. Ту су поређане све важније чињенице и

*) В. Kallay, „Geschichte der Serben von der Zältesten citen bis 1815.“

споменути чиниоци тога знаменитог доба. Спомињу се догађаји у историјској боји, како су текли, личности пак безпристрасно, без хвале и куђења, без преувеличавања или омаловажавања. Као историјске људе, писац нам описује поље њихова дјелања и колико је ко учинио на таме попришту, па се оставља читаоцу, да себи замишља јунаке те величане драме како хоће, да им симпатије или их се туђи. Ово је једна особина и то добра особина код писца, што оставља широко поље читаоцу за размишљање, не изричући суда напријед. А и најто по изрицање, кад су догађаји, кад су поређени факти згодни груписању, да ће се читаоцев мозак лако залепришати и суд је готов.

Кратак, строго објективан, непристрастан — такав је г. Овејани у ређању догађаја од почетка борбе за ослобођење па до наших дана.

Ма колико да је кратак историјски дио ове књиге, он свакако даје читаоцу преглед историјских догађаја ређа их на различитим странама Српства, како се прилике мијенале, кроз које је пролазио живот нашег народа од Немача до данас.

Одјелак науке и вјештине је опет толико кратак, да би г. писац готово боље учинио, да се на њега није никако ни освртао, књига неби тијем ништа изгубила, као што се неби ни читалац обмануо у очекивању.

О старој српској књижевности, о знаменитим споменима наше културе историје — нема ријечи. Нема ријечи о развоју српске просвјете, која је одила на уперед са развитком Хришћанства и преселила далеко на граница српског племена. Г. Овејани говори о српској књижи и науци, почиње добом Вука Караџића и Даничића. Његов читалац нема прегледа, како се српска књига развијала долазе, како је дошло до те борбе и тога препорука у Срба. По „Историји Српске Књижевности“ Ст. Новковића, г. Овејани је цитирао неколицину из новијег најновијег доба без критички обилежја, без спомена на њихов значај и утицај у литератури, и — тиме се задовољио. Књига, којој наслов исписамо и која би хтјела да обухвати све гране народног живота, није могла узимати тако лако ову грану српског духа, није могла тијем прије, што се имало шта рећи руском читаоцу о српској књижи и српској култури од најстаријих времена.

Није у довољној мјери обрадио г. писац ни ову страну, гдје је говор о гласама и српској пјесми. Није доста јасно истакао значај тих пјесама у данима српске борбе, није им дао мјесто, којег те пјесме и са вјештачке стране заузимају у књижевности, и којима се толико дивни свијет на и саплеменити г. писца ове књиге.

Но зато је одјелак опште етнотипике и етнографије параћен у овој књизи управо класично. Говорачи у кратким потезима о развоју државног строја у Србији, писац прелази и ређа поједине огранке државног живота у европском поретку, а све заснива на фактичним подацима и доказима.

Са гомилом цифара и других знаменитих података писац нам пружа фактично стање српског имовног стања, стање трговине, финансија, рудокопње, етокарства, земљорадње, климатичних прилика и т. д. Даје нам јасна погледа на савремено стање цркве и школе у Србији и другим српским крајевима. Има до душе и овде одјелак на чак и цифара, које не одговарају фактичном стању и да бих савременим цифрама могао ово доказати г. писцу. Узрок је у томе, што се прилике измијениле од доба, кад је писац сабирао своје податке. Особито се ово мора примјетити к ономе одјелку гдје се говори размјерима српског становништва по Старој Србији. Ма како да су и код г. Овејаног суморне прилике наших сународника, тамо, опет су далеко суморније данас него кад је писац скупљао и поређавао сирови материјал његове књиге.

Одјелак о војци и опште о оружаној моћи српског племена израђен је са свом тачношћу човјека од запата. Добра третира све књиге посвећена је овоме предмету и нема сумње, да је овај одјелак најбољи, најтачнији — без замјерке. Опет гомилом цифара и знаменитих података, паноси нам писац бојну снагу, њену оружје и опрему. Увод овога одјелка има кратки историјски преглед о развоју српске стојеће војске и њену подјелу по већим јединицама.

Данашње стање српских покрајина описује г. Овејани са већ увеојеном краткошћу и објективношћу. Ничега нема сувишног, и исказано је све главно, што би спомена заслуживало. О Македонији, о Босни-Херцеговини писац говори строго објективно, испоставља оно, што је науком доказано или оно, што очима гледамо. Такав је и са прегледом Црне Горе и Срба и Аустрији (Војводини).

Спомињући различите народности у Македонији, писац износи мијену Јустфебова, који вели да су становници Македоније чисти Срби, па Србина Верко-

вића,*) који опет говори, да су ти иети становници чисти Бугари, на Бугарина Драганова, који држи, да има Срба, Бугара и сепаратно Македонаца — virtus in medio stat.

Босни-Херцеговини (ирианаје писац „културне“ напретке, спомине железнице, путове, добре гостинице, комфорт по варошима, једном ријечи напомене како мандатарка Јевропе у Босни није сједела експрессу руку. Али у исто доба налазимо у књизи, да је та „култура“ од слабе користи народу.

Аграрни одношаји остали су непромијени, Хришћани — кмет остало је и даље најамничко без сопствености, мјесна трговина и производња пада, јер не може издржати патисек Аустријеке индустрије. Сва доходна предузећа су у рукама дошљака, Немача и Чинута. Српски језик се гоји, оп сегазињте и босанским или асмањским, православна црква је угрожена, становништво се енетематски е са умислом завађа окупаторском влашћу. Код те властели су у мислети час Мухамедани час Католици, на штету најмногбројнијег православног живља. Редови старосједилаца Мухамеданаца сваком су даном све жиђи и ређи, они се селе у дааску Азију, а њихова мјеста заузимају Чинуте из Магареке и Галиције. Сваки саобраћај Срба у Босни-Херцеговини са осталим Србима апсолутно је немогућ. Безобриност у овом послу долази долазе, да је окупаторска власт забранила, да народ из Босне и Херцеговине не смије ићи на богомоље ни у прослављени манастир Острог у Црној Гори — чега никад није било под Турцима.

Тиме бих, у најкраћим потезима био готов са прегледом ове књиге, која је згодан и класичан фактичног стања српског народа. Хладнокривост, краткотрај, у налазани, непристрастност и строга објективност — то су црте, које обилежавају труд г. Овејаног. Војничка наука и етнотипика овом књигом добиле су драгоцјену екују на иетини основаних података. Руска читалачка публика добила је књигу, из које може видјети кратку прошлост и суморну садашњост нашу.

Књига ће ова, без сумње, обратити на се највише и ван граница Русије, особито изазван фактора и доприносијети, да се шира јевропска публика позна и позабави Србима, којима је та цела Јевропа била и остала мањка до данашњих дана.

Србин ће читати ову књигу са задовољством, читајући је, у њему ће се будити слике давне прошлости и утицати нада на бољу будућност.

Од моје стране нека је књига гоеп. Овејаног најтопаише препоручена.

Цетине, 6. Маја 1898.

Н. Граовски.

Dubrovické Elegije. Lajo Kuez Војнопис. Izdanje i nakladu Srpske Dubrovačke Stanprijе А. Pasarić 1898 Цијена?

Најпрва је Војислављева споменница донијела дијелу од овјех елегја, па су за тијем изазвала у „Бранкову Кладу“.

У њима се огледа величина бивше дубровачке републике и чар природе славног града.

Кљ поље поезије прошлост ове наше републике, коју је једном врло згодно иста писац назвао *интелектуалном Црном Гором*, тај ће у њима схватити тежке однеје раетужене душе на поглед данашњег њезиног расула, па ће и њега срце заболети.

То су праве пјесме у прози, узвишенога и снажнога слога, који одговара патриотском болу на гробу те наше државине, која некад бијаше *најчуднији приштам слободе и цивилизације на свијету*.

Оваква буђења славињех успомена из прошлости нашег народа најбоље је васпитно средство за млађи нараштај особито међу туђињем елементима, и за то хвала писцу који је скуплио и издаваоцу који је објелодашио ове елегје у овако раскошној књижици.

Le Balkan Slave et la crise autrichienne. Charles Loiseau. Paris, Librairie Academique Perrin et C., Quai des Grands-Augustins 35. 1898. Цијена?

Ова дебела књига 376 страница о горућем питању написана је под мотом:

А на њему државице —
То нијесу етне паре!
Као кукур да послуже
У рачуне међу царе!

Ови значајни стихови из Балканске Царине јасно говоре који је циљ писац себи поставио, и најбоље препоручују ову књигу.

Писцама и издавачима књига и листова) ШКОЛСКИ МУЗЕЈ који је

*) С. И. Верковић је својим „типграфско-етнографским цртама Македоније“ некад заслуживао обилежје највише, али како га је Нишић узхватио у краји за „Ведра Словенхт“, његове гирде губе излучују врједност, што привлаче и г. Овејани.

основало удружење учитељство краљевине Србије, поред других збирака има и своју *књижицу*. У овој књижици биће заступљене све књиге које су биле и које су сад урбеници за јаке основне школе као и књиге и листове за младеж и за учитеље. У овако уређеној књижици сваки ће моћи видјети кад је шта рађено на књижевном пољу за основне школе, за јаке, за младеж и опште и за учитеље.

Да би ова књижица била што потпунија и обилатија, моле се писци и издавачи поменути врете књига и листова, да своја дјела изводе послати школском музеју. Сем доброту коју ће они тим учинити овој просвјетној установи, и у њиховом је интересу да њихова дјела буду заступљена у књижици школ. музеја, пошто ће пета бити упијек на угледу посјетницима који се буду интересовали, да те књиге разгледају и проуче.

Поште у Србији посе бесплатно писма и аманете, који су адресовани: Главном одбору учитељског удружења, за школски музеј. — Београд.

Управа Школског Музеја

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетине, 8 маја

(Из Митрополије.) Поводом сјутрашње Николеве славе, Његово Високопросвјетителство г. Митрополит данас иде на Врањину.

(Нови лист.) Акционерско Друштво никшићке Штамарије покренуло је у Никшићу подјелни анет за политичку и књижевност „Несесије“ Уређује га гоеп. Стево В. Врчевић. Цијена му је за Црну Гору 4 фиорина на годину, а за Аустро-угарску и Босну и Херцеговину 6 фиорина. Ми желимо најбољи успјех нашем новоме другу!

(Вријеме) Ове недеље имали смо лијено вријеме, како се могло жељети за цијане.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

БУДАПЕШТ, 3 маја. — Одбор иностранних дјела угарске делегације једногласно је увеојно иностранни буџет и гласовао повјерење министру Голуховском, који је највише да у блиској будућности нема узнемиравајућих симптома на истоку, али да има доста есенлозивне материје. Тренутна ситуација не узнемирава, али треба бдити, јер опасност није искључена. Русија и Аустро-угарске теже да уздрже status quo, и настоје да се не учини никаква нова формација без њихова одобрења. Нема ништа што би се могло тумачити као охладњење односа са Русијом, е којом се настављају измијене мисли односно положаја на истоку. Русија је изјавила да неће форсирати критичко питање, али се нада да ће Султан промијенити мисао. Ако се Русија, Султан и критички народ споразумију, Аустро-угарска се неће томе противити.

АТИНА, 3 маја. — Из Вола су кренула два транспорта пуна војника пут Солуна.

ЦАРИГРАД, 5 маја. — Прва исплата грчке контрибуције извршена је. Маврокордату је саопштила Порта да су 10000 војника јучер кренули из Вола.

БУДАПЕШТ, 6 маја. — У одбору иностранних дјела угарске делегације Голуховски је одговорио на интерелацију Фалка односно открића „Франкфуртске Газете“, да је пука и смијешна намишљотина. (Могао нас је „Кор. Биро“ и понтеђети кад не каже у чему се састоји то откриће. У. Г. Ц.)

ПЕКИН, 6 маја. — Принц Хенрик посјетио је Цара и Царицу. Цар му је одвратио посјету и обдарио га.

БУДАПЕШТ, 7 маја. — Аустријска делегација примила је на крадни кредит 30 милиона са 19 против 3 гласа. Одбор поморски у угарској делегацији примио је поморски буџет.

ЛОНДОН 8 маја. — Гладстон умро.

АБАЦИЈА, 8 маја. — Бугарски Кљаз и Књагиња отутовали су у Бугарску.

ШПАЊСКО - АМЕРИЧКИ РАТ.

МАДРИД, 4 маја. — Званичне депеше доносе да су Американци покушавали, да се искрцају на Кубу, али их је шпанска војска одбила. Три брода америчка опет су бомбардирани Карденас, и хтјели искрцати муниције и војске под заштитом топа. Шпанске трупе јуначки су одбиле покушај, проузороковавши непријатељу велике штете. Шпанске кретанице из луке Хаване удриле су на америчко бродовље, које чини блок, највише му велике штете.

ЊУЈОРК, 4 маја. — Шпанска флота под заповједи Цервера налази се код Буракао, а флота Сампсона код Пуертоланита на Хајти.

МАДРИД, 5 маја. — Сагаста је дао оставку са цијелијем министарством и био је овлашћен да реорганизира кабинет.

ЊУЈОРК, 5 маја. — Маршал Бланко је пристао да пусти два заробљена америчке новинара у замјену за два заробљена официра шпанска.

КАРДЕНАС, 6 маја. — Један торпидер је експлодирао, и погинуло је 17 мриара.

МАДРИД, 6 маја. — Сагаста је саставио ново министарство.

ЛОНДОН, 7 маја. — Из Вашингтона јављају да односи нитеско-америчке постају све срдачнији, дочим француско-америчке не одговарају жељи владе. Америка је протестираола против повншења царине француске на неке америчке производе. Држи се да Француска симпатизира Шпанској (?).

ХАВАНА, 7 маја. — Вине америчких бродова исјавило се пред Кајбариден, и три шпанске канонијере пошле су им у сусрет, испалило 30 метака, и непријатељски бродови су се удалили, а шпански су се повратили у Хавану без штете.

ХАВАНА, 8 маја. — Пјематка кретаница „Гајер“ пристјела је. Заповједник је посјетио маршала Бланка и генерала Мантерола, прееједника острвске владе, који су му одвратили посјету. Два америчка брода пуцала су на Сантјагодекуба, и нијесу учинили никакве штете. Батерије шпанске учиниле су штете америчким бродовима.

О Г Л А С.

GRAND HOTEL NATIONAL.

Wien, II., Taborstrasse 18.

Од вада на гласу Хотел за фамилије, на ново уређен. — 200 соба по 1 фор. а. вр., у коме се не рачуна ни посуда ни освијетљење. — Кушатила, и. кр. брзојавни уред и итација телефона у кући. Удобан намјештај за посјеточе јубиларне изложбе. Не повишјује се цијена за вријеме изложбе. Ижељешнице и парних лађа пристаните у непосредној близини. Веа транваја и омнибуса из куће на све стране.

Изврсна рестаурација.

Особе бивају дигнуте на горње бојене помоћу машина.

(2—16)

F. M. Mayer, Besitzer.